

Pató Viktória Lilla

Honest brokers: a magyar EU-elnökség prioritásai

A június 18-án bemutatott magyar elnökségi program elemzése

Bevezetés

Magyarország veszi át 2024. július 1-jén az Európai Unió Tanácsának elnökségét egy különösen nehéz időszakban, amikor az újonnan megválasztott Európai Parlament, majd ősszel az újraalakuló Európai Bizottság is megkezdí működését. Az elnökségi időszak kihívásokkal teli, hiszen a háborús helyzet és az európai politikai átmenet közepette kell irányítani az unió ügyeit. Magyarország elnökségi mottója, amelyet a nemzetközi sajtó kritikusan vizsgál, a „Make Europe Great Again”, amely csodákat nem ígér, de közös munkát és előrelépést igen.¹

Prioritások

Az elnökségi időszak alatt Magyarország hét prioritásra fókuszál, amelyek az Európai Unió gazdasági, biztonsági és társadalmi kihívásaira kívánnak válaszolni. A program célja, hogy Magyarország tisztességes közvetítőként és a tagállamok közötti együttműködés előmozdítójaként járuljon hozzá az EU békéjéhez, biztonságához és jólétéhez.²

Az új európai versenyképességi megállapodás elfogadását kiemelt célként fogalmazta meg a magyar elnökség, hiszen az EU termelékenységének és versenyképességének javítása kulcsfontosságú a globális versenytársakkal szembeni lemaradás megállításához. A program célja a gazdasági növekedés

¹ WAX-GAVIN 2024.

² Az Európai Unió Tanácsa 2024. második félévi magyar elnökségének programja 2024.

újraindítása, a belső piac elmélyítése, a kkv-k támogatása, valamint a zöld- és digitális átmenet elősegítése.

A második prioritás az európai védelempolitika megerősítése a kontinens biztonsági helyzetének javítása érdekében. A stratégiai iránytű végrehajtása mellett a védelemipar technológiai bázisának megerősítése, a védelmi innováció és a tagállami védelmi beszerzési együttműködés fokozása is prioritás, hiszen az EU-nak növelnie kell védelmi képességeit és válságkezelési kapacitását.

Harmadikként a következetes és érdemeken alapuló bővítéspolitikát foglalmazták meg, amelynek célja az EU bővítési folyamatának fenntartása és a Nyugat-Balkán integrációja.

Negyedikként az illegális migráció megfékezése áll célkitűzésként, amely érdekében az EU-nak szorosabban kell együttműködnie a határ menti, kulcsfontosságú kibocsátó- és tranzitországokkal.

Ötödikként a kohéziós politika jövőjének kialakítása kerül előtérbe, hiszen az EU régiói közötti fejlődési különbségek csökkentése és a gazdasági, társadalmi és területi kohézió biztosítása alapvető fontosságú. A magyar elnökség célja, hogy stratégiai vitát folytasson a kohéziós politika jövőjéről, és meghatározza annak szerepét a versenyképesség és a foglalkoztatás előmozdításában.

A gazdalközpontú uniós agrárpolitika a hatodik prioritás. Az európai mezőgazdaság versenyképességének növelése érdekében elengedhetetlen a fenntartható termelési gyakorlatok alkalmazása és az élelmiszer-biztonság garantálása. A magyar elnökség támogatni kívánja a gazdákat és a mezőgazdaság fenntarthatóságának elősegítését.

Végül a demográfiai kihívások kezelése áll a középpontban, mert az európai társadalmak fokozott idősödése és a munkaerőhiány hosszú távú megoldást igényel. A magyar elnökség célja, hogy a tagállami hatáskörök tiszteletben tartása mellett irányítsa a figyelmet a demográfiai kihívásokra és azok hatékony kezelésére.

Az elnökségi trió programja és a magyar elnökség programja

A rotálódó elnökségi intézmény zavartalan működését biztosítandó az egymást követő három ország elnökségi triót alkot, amelynek programja jó esetben átfogja azokat a területeket, amelyekkel az egyes elnökségek alatt foglalkozni fognak a tagállamok. A 2023 júliusa és 2024 decembere között végrehajtandó,

spanyol–belga–magyar elnökségi trió programját most összevetjük a magyar elnökség hivatalos programjával.³

A trió elnökségi programjának középpontjában a gazdasági bázis fejlesztése áll. Az EU belső piacának elmélyítése és az akadályok felszámolása kulcsfontosságú a hosszú távú gazdasági versenyképesség és fenntartható növekedés biztosításához. Ez magában foglalja a zöld- és digitális átállás elősegítését, a kis- és középvállalkozások szerepének erősítését, valamint az uniós költségvetési szabályok felülvizsgálatát és a bankunió kiteljesítését. A magyar elnökség programja kiemelten kezeli az új európai versenyképességi megállapodás elfogadását, a versenyképesség erősítését.

A biztonsági és védelmi kérdések szintén jelentős szerepet kapnak mindkét programban. Az elnökségi trió a polgárok és a szabadságok védelmét helyezi előtérbe, ideértve a közös európai menekültügyi rendszer reformját, a schengeni térség működésének javítását, valamint a határokon átnyúló szervezett bűnözés és terrorizmus elleni küzdelmet. Ezzel párhuzamosan a trió célja az EU védelmi képességeinek megerősítése és a hibrid fenyegetésekkel szembeni reziliencia fokozása. A magyar elnökség programja különösen az európai védelempolitika megerősítésére összpontosít, beleértve a stratégiai irányítú végrehajtását, a védelemipar technológiai bázisának megerősítését és a védelmi innováció fokozását. Emellett az illegális migráció megfékezése is fontos célkitűzés, amely szorosabb együttműködést igényel a határ menti és a tranzitországokkal.

A környezeti és klímapolitikai prioritások terén az elnökségi trió programja a klímasemleges, zöld, méltányos és szociális Európa megteremtésére törekszik. Ez magában foglalja az Irány az 55%! intézkedéscsomag végrehajtását, a fenntartható fogyasztás és termelés támogatását, valamint a körforgásos gazdaság előmozdítását. A magyar elnökség hét prioritása között hangsúlyosan nem jelenik meg a klímapolitika, viszont figyelmet fordít a gazdaközpontú uniós agrárpolitikára, amely a fenntartható termelési gyakorlatok alkalmazásával és az élelmiszer-biztonság garantálásával kívánja növelni az európai mezőgazdaság versenyképességét, különös tekintettel a klímaváltozás okozta kihívásokra.

A nemzetközi kapcsolatok és a bővítéspolitika terén az elnökségi trió célja az európai érdekek és értékek előmozdítása a világban, különös figyelmet fordítva az Ukrajnának nyújtott támogatásra és az EU bővítési folyamatára. Az elnökségi trió elkötelezett az EU globális szerepének erősítése mellett,

³ TÁRNOK 2023.

és az EU-nak határozottan kell fellépnie a nemzetközi fórumokon az ENSZ Alapokmányának érvényesítése érdekében. A magyar elnökség programja a következetes és érdemeken alapuló bővítéspolitikát helyezi előtérbe, amely az EU bővítési folyamatának fenntartását és a Nyugat-Balkán integrációját célozza, amelynek részeként Nyugat-Balkán-csúcsot is tervez. A 2024. június 18-ai brüsszeli sajtótájékoztatón Bóka János miniszter úgy vélekedett, hogy nem számít újabb fejezet megnyitására a csatlakozási tárgyalások során a magyar elnökség ideje alatt.⁴

A demográfiai és szociális prioritások terén az elnökségi trió a polgárok és a szabadságok védelmére, a gyűlöletbeszéd és a rasszizmus elleni harcra, valamint a nők elleni erőszak elleni küzdelemre koncentrált. Ezzel szemben a magyar elnökség programja a demográfiai kihívások kezelésére helyezi a hangsúlyt, beleértve az előregedő európai társadalmak problémáját és a munkaerőhiány megoldását.

A stratégiai prioritások közül az elnökségi trió célja az EU következő stratégiai menetrendjének kidolgozásához való hozzájárulás. A magyar elnökség programja kiemeli a kohéziós politika jövője kialakításának fontosságát, amely a régiók közötti fejlődési különbségek csökkentéséhez és a gazdasági, társadalmi és területi kohézió biztosításához járul hozzá.

A 2011-es és a 2024-es magyar elnökség

A 2011-es magyar elnökség programja négy fő témakörre összpontosított: növekedés és foglalkoztatás az európai szociális modell megőrzéséért, erősebb Európa, polgárbarát unió, valamint bővítés és szomszédságpolitika.⁵ A 2024-es elnökség a fentiek szerint több prioritást határoz meg, a következőben megvizsgáljuk az átfedéseket.

A 2011-es elnökség a gazdasági konszolidációt, a munkahelyteremtést és a versenyképesség előmozdítását tartotta szem előtt, a 2024-es csatlakozik ehhez, és kiegészül a zöld- és digitális átmenet hangsúlyozásával.

2011-ben kiemelten fontos volt az Európa 2020 stratégia végrehajtása, az euró stabilitását biztosító állandó stabilitási mechanizmus létrehozása és a gazdaságpolitikai koordináció megerősítése. A kkv-k helyzetének javítása, a demográfiai és családpolitikai kérdések kezelése, valamint a gyermekszegénység

⁴ Sajtótájékoztató a magyar EU elnökségről 2024.

⁵ *A magyar EU-elnökség prioritásai* [é. n.].

és a romaintegráció elleni küzdelem is hangsúlyos volt a növekedés és foglalkoztatás prioritásában. A demográfiai kihívások kezelése a gyakran hangoztatott hármas átmenet (*triple transition*) részeként a 2024-es elnökségnek is fontos eleme. Végül a demográfiai kihívások kezelése a 2024-es program hetedik prioritása, amely az európai társadalmak idősödésének és a munkaerőhiánynak a hosszú távú kezelésére irányul.

A 2024-es elnökség második prioritása az európai védelempolitika megerősítése, amely a kontinens biztonsági helyzetének javítására és a védelmi képességek növelésére összpontosít, részben összecseng a 2011-es elnökség erősebb Európa prioritásával, amely szintén az uniós kohézió és biztonság megerősítésére törekedett.

A kohéziós politika jövőjének kialakítása szintén fontos elem, amely az EU régiói közötti fejlődési különbségek csökkentésére és a gazdasági, társadalmi és területi kohézió biztosítására összpontosít. Ez részben kapcsolódik a 2011-es erősebb Európa prioritásához, de sokkal specifikusabb és részletesebb megközelítést alkalmaz.

A gazdaközpontú uniós agrárpolitika a 2024-es program hatodik prioritása, amely az európai mezőgazdaság versenyképességének növelését és a fenntartható termelési gyakorlatok alkalmazását célozza, összhangban van a 2011-es program élelmiszer-biztonságra és a KAP reformjára helyezett hangsúlyával.

A következetes és érdemeken alapuló bővítéspolitika célja az EU bővítési folyamatának fenntartása és a Nyugat-Balkán integrációja, amely szoros párhuzamot mutat a 2011-es bővítési és szomszédságpolitika prioritásával.

A 2011-es programban a polgárbarát unió keretében szerepelt a bel- és igazságügyi együttműködés erősítése, a schengeni övezet kibővítése Romániával és Bulgáriával. Cél volt az is, hogy a Horvátországgal folyamatban lévő tárgyalások 2011 első felében lezáruljanak, valamint a szomszédságpolitika keleti dimenziójának megerősítése, amelynek részeként 2011 májusában került sor a keleti partnerség második csúcstalálkozójára.

Az illegális migráció megfékezése kiemelt célkitűzés a 2024-es programban, amely az illegális migráció és embercsempészet elleni küzdelemre, valamint a határ menti együttműködés erősítésére irányul. Ez a prioritás új elemet képvisel a 2024-es elnökségben, amely nem szerepelt a 2011-es programban.

Látható, hogy a 2011-es és a 2024-es magyar elnökségi program számos hasonlóságot mutat, különösen a gazdasági növekedés, a versenyképesség, a bővítéspolitika és a biztonság terén. Azonban a 2024-es program új elemekkel és specifikusabb megközelítésekkel bővült, mint például az illegális migráció megfékezése és a demográfiai kihívások kezelése, amelyek reflektálnak a jelenlegi globális

és regionális kihívásokra. Mindez nem csoda, hiszen 2011-ben még az uniós tagságának elején álló tagállamként látta el Magyarország az EU Tanácsának elnöki tisztségét, idén viszont már 20 éves tapasztalattal és egy korábbi sikeresen lebonyolított elnökséggel néz a kihívások elé 2024. július 1-jén.

Az elnökség hivatalos honlapja június 18. óta elérhető, ahol részletes információkat találhatunk a magyar prioritásokról és az elnökség tevékenységeiről.

2024. június 19.

Felhasznált irodalom

- A magyar EU-elnökség prioritásai* [é. n.]. Online: <https://2010-2014.kormany.hu/download/a/d1/10000/A%20magyar%20EU-el%20C3%B6ks%C3%A9g%20priorit%C3%A1sai.pdf>
- Az Európai Unió Tanácsa 2024. második félévi magyar elnökségének programja* (2024). Online: <https://hungarian-presidency.consilium.europa.eu/media/stnfdmbv/2024-masodik-fele-vi-magyar-elnokseg-programja.pdf>
- Hungarian Presidency of the Council of the EU 2024 [@HU24EU] (2024): Join our Live Presentation on Introducing the Priorities, the Motto and the Official Logo of the Hungarian Presidency #HU24EU of the Council of the European Union. X, 2024. június 18. Online: <https://x.com/HU24EU/status/1803034424524546288>
- TÁRNOK Balázs (2023): A spanyol–belga–magyar EU elnökségi trió programja. *Ludovika.hu*, 2023. június 28. Online: <https://ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2023/06/28/a-spanyol-belga-magyar-eu-elnoksegi-trio-programja/>
- WAX, Eddy – GAVIN, Gabriel (2024): Make Europe Great Again: Hungary Channels Trump in EU Presidency Slogan. *Politico*, 2024. június 18. Online: <https://politico.eu/article/make-europe-great-again-hungary-channels-donald-trump-eu-presidency-slogan-viktor-orban/>